

DATUM
2021-12-17
ERT DATUM
2021-09-22

DIARIENR
2021/191-4
ER BETECKNING
Fö2021/00796

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Sveriges säkerhet – behov av starkare skydd för nätverks och informationssystem (SOU 2021:63)

Vi avgränsar vårt yttrande till de förslag som berör styrning och tillsyn av information- och cybersäkerhet. Statskontoret tillstyrker de förslag som utredningen presenterar på nämnda områden, vilket motiveras i svaret nedan.

Statskontoret instämmer i behovet av en mer samlad styrning

Statskontoret delar utredningens bedömning att bristen på samlad styrning av informations- och cybersäkerheten i samhället kan orsaka problem för privata såväl som offentliga verksamhetsutövare när det gäller att uppnå en tillräcklig säkerhetsnivå. Utredningens förslag innebär steg mot en mer samlad styrning, men frågan bör utredas ytterligare, så som utredningen föreslår.

Utredningen identifierar relevanta myndigheter för de tilltänkta uppdragen

Statskontoret tillstyrker de uppdrag som utredningen föreslår att FMV och MSB ska ansvara för.

Försvarets materielverk (FMV) föreslås få ansvar för att leda och organisera arbetet med att ta fram en gemensamt framtagen och fastställd kravställning för att evaluera och certifiera IKT -produkter, -tjänster och -processer i nätverks- och informationssystem

Vi delar utredningens bedömning att FMV ska samverka med myndigheter kopplade till det nationella cybersäkerhetscentrumet för att kunna utnyttja den kompetens dessa myndigheter besitter inom sina respektive verksamhetsområden. Det är även positivt att en myndighet, FMV, pekas ut som huvudansvarig för arbetet, som annars skulle riskera att lida av oklar ansvarsfördelning mellan myndigheterna och risk för överlappande arbete.

Att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) uppgiften att via föreskrifter ställa krav på statliga myndigheter att använda sig av certifierade IKT - produkter, -tjänster och -processer kan också bidra till en mer samlad styrning av cybersäkerheten i den statliga verksamheten. Som utredningen påpekar är MSB relevant i detta avseende då myndigheten redan idag bedöms ha bemyndigande att utfärda sådana föreskrifter.

Utvidgad samrådsskyldighet och ökade befogenheter för samrådsmyndigheter är ett steg framåt för en tydligare styrning

Statskontoret tillstyrker förslaget om utökad samrådsskyldighet samt de befogenheter det innebär för samrådsmyndigheterna.

Vi delar utredningens avvägning att krav på godkännande från en central myndighet för informationssystem i säkerhetskänslig verksamhet skulle kräva mycket resurser och innebära en betydande omorganisering av tillsyns- och samrådsmyndigheter.

Vidare finns det så som utredningen påpekar, en poäng med att inte helt förlita sig på tillsyn som är en reaktiv åtgärd på detta område.

Svår avvägning mellan effektiv tillsyn och den enskildes rättigheter

Statskontoret tillstyrker förslaget om den utökade tillsynsbefogenheten.

Utredningen understryker att det av säkerhetsskäl kan vara motiverat med en utökad tillsynsbefogenhet, i form av att få tillgång till de informationssystem som är av betydelse för säkerhetskänslig verksamhet. Detta skulle lösa problem vid tillsyn som uppstår när den tillsynade inte är samarbetsvillig, vilket utgör en säkerhetsbrist. Som vi noterar i Statskontorets rapport *på väg mot en bättre tillsyn (2020)* så behöver tillsynen vara verksamhetsanpassad för att bli effektiv. Med hänsyn till den riskbild som utredningen målar upp så kan tillsyn inom detta område motivera hårdare inskränkningar än tillsyn på andra områden. Utredningen preciserar också ett lagrum för den aktuella inskränkningen av den enskildes rättighet.

Statskontoret vill dock påpeka att det finns andra vägar för att vinna de tillsynades acceptans. I Statskontorets rapport *På väg mot en bättre tillsyn (2020)* visar vi att förståelsen för tillsynen kan öka om de tillsynade involveras i utformningen av kontrollsystem.

Viktigt att inskränkningen av kommunala självstyret begränsas

Utredningens förslag om samrådsmyndigheternas möjlighet att förbjuda vissa förfaranden inskränker kommunernas rättighet att förfoga över sin egendom. Utredningen framhåller dock att detta bara bör ske i begränsad utsträckning och i de fall då det kan motiveras utifrån ett säkerhetsperspektiv. Statskontoret delar den bedömningen. Vi vill dock understryka vikten av att det kommunala självstyret inte inskränks mer än vad som kan motiveras ur ett säkerhetsperspektiv.

Tydligare kostnadsbild för berörda myndigheter krävs

Statskontoret anser att det ligger i utredningens uppdrag att ta fram en tydligare kostnadsbild för de berörda myndigheterna. I Statskontorets *rapport tänk till om tillsynen (2012)* konstaterar vi att kostnaden oftast är en negligerad aspekt av tillsyn. En konsekvensanalys av bland annat de utökade tillsynsbefogenheter som föreslås borde vara mer utförlig.

Utredningen uppskattar att de uppdrag som föreslås åläggas tillsyns-, samråds- och samverkansmyndigheter kommer att påverka myndigheternas kostnader i varierande grad. Utredningen föreslår ett ökat anslag till FMV men utredningen anser inte att tillsynsmyndigheternas utökade undersökningsbefogenhet motiverar ökade anslag. Det saknas dock precisa kostnadsberäkningar, vilket gör det svårt att bedöma om de utpekade myndigheterna har de förutsättningar som krävs för att utföra de utvidgade befogenheter och uppdrag som utredningen föreslår.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Matilda Ardenfors, utredare Pia Brundin och utredare Anton Karlsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Anton Karlsson